

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2018/1807,
14. november 2018,
mis käsitleb isikustamata andmete Euroopa Liidus vaba liikumise raamistikku
(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Majanduse digiteerimine on kiirenemas. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ei ole enam pelgalt üks konkreetne sektor, vaid kõigi tänapäevaste innovaatiliste majandussüsteemide ja ühiskondade alustala. Nende süsteemide keskmes on elektroonilised andmed, mis analüüsimisel või muude teenuste ja toodetega kombineerimisel võimaldavad luua suurt väärtust. Samal ajal tekitab andmepõhise majanduse ja kujunemisjärgus tehnoloogia (nagu tehisintellekt, asjade interneti tooted ja teenused, autonoomsed süsteemid ning 5G) kiire areng uusi õigusküsimusi seoses andmetele juurdepääsu ja nende taaskasutamise, vastutuse, eetika ja solidaarsusega. Tuleks kaaluda eelkõige vastutuse küsimuse käsitlemist, iseäranis iseregulatsiooni tegevusjuhendite rakendamise ja muude parimate tavade kaudu, võttes arvesse ilma inimsuhtlusega tehtud soovitusi, otsuseid ja võetud meetmeid kogu andmetöötamise väärtusahela ulatuses. Ühtlasi võiks see hõlmata vastutuse kindlaksmääramise asjakohaseid mehhanisme, vastutuse ülekandmist koostööd tegevate teenuste vahel, kindlustust ja auditeerimist.
- (2) Andmete väärtusahelad koosnevad mitmesugustest andmetega seotud tegevustest: andmete loomine ja kogumine; andmete koondamine ja organiseerimine; andmete töötlemine; andmete analüüsimine, turustamine ja levitamine; andmete kasutamine ja taaskasutamine. Tulemuslik ja tõhus andmete töötlemine on iga andmete väärtusahela nurgakivi. Andmete tulemuslikku ja tõhusat töötlemist ning andmepõhise majanduse arendamist liidus takistavad aga eelkõige kaht liiki tõkked andmete liikuvuse ja siseturu ees: liikmesriikide kehtestatud andmete asukoha nõuded ning erasektoris tekitatud sõltuvus ühest teenusepakkujast.
- (3) Asutamisevabadus ja teenuste osutamise vabadus kehtivad Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) alusel andmetöötlusteenuste suhtes. Nende teenuste osutamist aga takistavad ja vahel ka keelavad teatavad riiklikud, piirkondlikud või kohalikud nõuded andmete paiknemise kohta konkreetsel territooriumil.
- (4) Sellised takistused andmetöötlusteenuste vabale liikumisele ning teenuseosutajate asutamisevabadusele tulenevad liikmesriikide õigusaktides sisalduvatest nõuetest, mille kohaselt peavad andmed nende töötlemiseks paiknema konkreetsel geograafilisel alal või territooriumil. Muudel õigusnormidel ja haldustavadel on samaväärne mõju erinõuete kehtestamise kaudu, mis raskendab andmete töötlemist väljaspool teatavat liidu geograafilist piirkonda või territooriumi; näiteks nõuded kasutada teatavas liikmesriigis sertifitseeritud või kinnitatud tehnorajatisi. Õiguslik ebakindlus seaduslike ja ebaseaduslike andmete asukohanõuete ulatuse kohta piirab veelgi turuosaliste ja avaliku sektori käsutuses olevaid valikuid seoses andmete töötlemise asukohaga. Käesolev määrus ei piira mingil viisil ettevõtjate vabadust sõlmida kokkuleppeid, millega määratakse kindlaks andmete asukoht. Käesoleva määruse eesmärk on üksnes kaitsta kõnealust vabadust, tagades, et kokkulepitud asukoht võib olla igal pool liidus.

⁽¹⁾ ELT C 227, 28.6.2018, lk 78.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 4. oktoobri 2018. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 6. novembri 2018. aasta otsus.

- (5) Samal ajal pärsivad andmete liikumist liidus ka eraviisilised piirangud: õiguslikud, lepingulised ja tehnilised küsimused, mis takistavad andmetöötlusteenuste kasutajatel andmete portimist ühelt teenuseosutajalt teisele või tagasi nende oma infotehnoloogiasüsteemidesse (IT-süsteemid), sealjuures teenuseosutajaga sõlmitud lepingu lõpetamise korral.
- (6) Nende takistuste kombinatsioon on liidus kaasa toonud pilveteenuste osutajate vahelise konkurentsi puudumise, mitmesuguseid teenuseosutajast sõltumisega seotud probleeme ja andmete liikuvuse tõsiseid puudusi. Samuti on andmete asukoha nõuded kahjustanud teadus- ja arendusettevõtete suutlikkust hõlbustada äriühingute, ülikoolide ja teiste teadusorganisatsioonide koostööd innovatsiooni edendamiseks.
- (7) Õiguskindluse tagamiseks ja vajaduse tõttu tagada võrdsed tingimused liidus on ühtse õigusnormide kogumi kohaldamine kõigi turuosaliste suhtes ühtse turu toimimise keskne osa. Selleks et kõrvaldada liikmesriikide õigusaktide erinevustest tingitud kaubandustõkked ja konkurentsimoonutused ning takistada uute tõkete ja märkimisväärsete moonutuste teket, tuleb võtta vastu ühtsed normid, mida kohaldatakse kõigis liikmesriikides.
- (8) Käesolev määrus ei mõjuta õigusraamistikku, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel, eraelu puutumatuse austamist ja isikuandmete kaitset elektroonilise side puhul ning eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679 ⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive (EL) 2016/680 ⁽²⁾ ja 2002/58/EÜ ⁽³⁾.
- (9) Isikustamata andmete olulised allikad on laienev asjade internet, tehisintellekt ja masinõpe, näiteks kui neid kasutatakse automatiseeritud tööstuslikes tootmisprotsessides. Konkreetset isikustamata andmete näited hõlmavad suurandmete analüüsiks kasutatavaid koond- ja anonüümitud andmekogusid, täppispõllumajanduse andmeid, mis võivad aidata jälgida ja optimeerida pestitsiidide ja vee kasutamist, ning andmeid tööstuslike masinate hooldusvajaduste kohta. Kui tehnoloogia areng võimaldab muuta anonüümitud andmed isikuandmeteks, on vaja selliseid andmeid käsitleda isikuandmetena ning kohaldada vastavalt määrust (EL) 2016/679.
- (10) Määruse (EL) 2016/679 kohaselt ei tohi liikmesriigid piirata ega keelata isikuandmete vaba liikumist liidus põhjustel, mis on seotud füüsiliste isikute kaitsega isikuandmete töötlemisel. Käesoleva määrusega kehtestatakse samasugune vaba liikumise põhimõte liidus ka isikustamata andmete suhtes, v.a kui piirangu või keelu alus on avalik julgeolek. Määruses (EL) 2016/679 ja käesolevas määruses on ette nähtud sidusad õigusnormid, mis võimaldavad eri liiki andmete vaba liikumist. Lisaks ei kehtestata käesoleva määrusega kohustust säilitada eri liiki andmeid eraldi.
- (11) Selleks et luua raamistik isikustamata andmete vabaks liikumiseks liidus ning panna alus andmepõhise majanduse arendamisele ja liidu tööstuse konkurentsivõime tugevdamisele, on vaja kehtestada selge, põhjalik ja prognoositav õigusraamistik muude andmete kui isikuandmete töötlemiseks siseturul. Põhimõtteline lähenemisviis, millega nähakse ette liikmesriikidevaheline koostöö ja iseregulatsioon, peaks tagama raamistiku piisava paindlikkuse, et võtta arvesse liidu kasutajate, teenuseosutajate ja riigiasutuste muutuvaid vajadusi. Vältimaks kattumist olemasolevate mehhanismidega ja seega suuremat koormust liikmesriikidele ja ettevõtjatele, ei tuleks kehtestada üksikasjalikke tehnilisi norme.
- (12) Käesolev määrus ei tohiks mõjutada andmetöötlust, mille puhul andmeid töödeldakse tegevuse raames, mis jääb väljapoole liidu õiguse kohaldamisala. Eelkõige tuleks meelde tuletada, et riigi julgeolek kuulub vastavalt Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklile 4 iga liikmesriigi ainuvastutusse.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

- (13) Andmete vabal liikumisel liidus on oluline roll andmepõhise majanduskasvu ja innovatsiooni saavutamisel. Nagu äriühingud ja tarbijad, saavad ka liikmesriikide ametiasutused ja avalik-õiguslikud isikud kasu suuremast valikuvabadusest seoses andmepõhiste teenuste osutajatega, konkurentsivõimelisematest hindadest ja tõhusamast teenuste osutamisest kodanikele. Arvestades suurt andmehulka, mida ametiasutused ja avalik-õiguslikud isikud käitlevad, on ülimalt tähtis, et nad näitaksid eeskju andmetöötlusteenuste kasutuselevõtuga ning hoiduksid andmetöötlusteenuste kasutamisel andmete asukoha piirangute seadmisest. Ametiasutused ja avalik-õiguslikud isikud peaksid seetõttu kuuluma käesoleva määruse kohaldamisalasse. Sellega seoses tuleks käesolevas määruses sätestatud isikustamata andmete vaba liikumise põhimõtet kohaldada ka üldiste ja järjepidevate haldustavade ning muude andmete asukoha nõuete suhtes riigihangete valdkonnas, ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/24/EL⁽¹⁾ kohaldamist.
- (14) Nagu direktiiv 2014/24/EL ei piira ka käesolev määrus liikmesriikide sisemist korraldust käsitlevaid õigus- ja haldusnorme, millega nähakse ametiasutustele ja avalik-õiguslikele isikutele ette andmete töötlemise volitused ja kohustused ilma eraõiguslike isikute lepingulise tasustamiseta ning liikmesriikide õigus- ja haldusnorme, mis käsitlevad nende volituste ja kohustuste rakendamist. Kuigi ametiasutustel ja avalik-õiguslikel isikutel soovitatakse kaaluda allhanke korras teenuseosutajate kasutamise majanduslikku ja muud kasu, võivad neil olla õigustatud põhjused teenuseid ise osutada või korraldada teenuste osutamine sisemiselt. Seetõttu ei kohustata liikmesriike käesoleva määrusega andma selliste teenuste osutamise ülesannet kolmandatele isikutele või sisse ostma selliste teenuste osutamist, mida nad soovivad ise osutada või korraldada muul viisil kui riigihankelepingutena.
- (15) Käesolevat määrust tuleks kohaldada füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes, kes osutavad andmetöötlusteenuseid kasutajatele, kelle elu- või tegevuskoht on liidus, sealhulgas isikute suhtes, kes osutavad liidus andmetöötlusteenuseid ilma et nende tegevuskoht oleks liidus. Käesolevat määrust ei tuleks seetõttu kohaldada väljaspool liitu osutatavate andmetöötlusteenuste ja asjaomaste andmete asukoha nõuete suhtes.
- (16) Käesolevas määruses ei sätestata õigusnorme, mis käsitlevad kohaldatava õiguse kindlaksmääramist kaubandusajades, ning seetõttu ei piira käesolev määrus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 593/2008⁽²⁾ kohaldamist. Eelkõige, kui lepingu suhtes kohaldatavat õigust ei ole vastavalt kõnealusele määrusele valitud, kohaldatakse teenuste osutamise lepingu suhtes põhimõtteliselt selle riigi õigust, mis on teenuseosutaja alaline elu- või asukoht.
- (17) Käesolevat määrust tuleks kohaldada andmetöötluste suhtes kõige laiemas tähenduses, mis hõlmab mis tahes tüüpi IT-süsteemide kasutamist, sõltumata sellest, kas need asuvad kasutaja ruumides või on tegemist allhankega teenuseosutajalt. Määrus peaks hõlmama eri intensiivsusega andmetöötlust, alates andmete säilitamisest (taristu teenusena (IaaS)) kuni andmete töötlemiseni platvormidel (platvorm teenusena (PaaS)) või rakendustes (tarkvara teenusena (SaaS)).
- (18) Andmete asukoha nõuded takistavad vaieldamatult andmetöötlusteenuste vaba osutamist liidus ja siseturu toimimist. Sellisel kujul tuleks nõuded ära keelata, v.a juhul, kui need on põhjendatud avaliku julgeoleku kaalutlustel vastavalt liidu õigusele, eelkõige ELi toimimise lepingu artikli 52 tähenduses, ning vastavad proportsionaalsuse põhimõttele ELi lepingu artikli 5 kohaselt. Isikustamata andmete vaba piiriülese liikumise põhimõtte elluviimiseks, andmete asukoha kehtivate nõuete kiireks kaotamiseks ja andmetöötluste võimaldamiseks praktilistel kaalutlustel eri asukohtades üle liidu ning kuna käesolevas määruses on sätestatud meetmed andmete kättesaadavuse tagamiseks õigusliku kontrolli eesmärgil, peaks liikmesriikidel olema võimalik põhjendada andmete asukoha nõudeid üksnes avaliku julgeolekuga.
- (19) Avaliku julgeoleku mõiste ELi toimimise lepingu artikli 52 tähenduses ja Euroopa Kohtu tõlgenduses hõlmab nii liikmesriigi sise- kui ka välisjulgeolekut ning ühiskonna turvalisuse küsimusi, selleks, et eelkõige hõlbustada kuritegude uurimist, avastamist ja nende eest vastutusele võtmist. Selle puhul eeldatakse tõelise ja piisavalt tõsise ohu olemasolu, mis mõjutab ühte ühiskonna põhihüvi, nagu oht institutsioonide ja oluliste avalike teenuste toimimisele ning elanike ellujäämisele, samuti välissuhete või rahvaste rahumeelse koeksisteerimise tõsise häirimise oht või oht sõjalistele huvidele. Vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele peaksid andmete asukoha nõuded, mis on põhjendatud avaliku julgeoleku kaalutlustega, sobima taotletava eesmärgi saavutamiseks ega tohiks minna selle eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrus (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I) (ELT L 177, 4.7.2008, lk 6).

- (20) Isikustamata andmete vaba piiriülese liikumise põhimõtte tulemusliku rakendamise tagamiseks ja selleks, et vältida uusi takistusi siseturu sujuvale toimimisele, peaksid liikmesriigid edastama komisjonile viivitamata mis tahes õigusakti eelnõu, millega nähakse ette uus andmete asukoha nõue või muudetakse kehtivat andmete asukoha nõuet. Need õigusaktide eelnõud tuleks esitada ja neid hinnata kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2015/1535 ⁽¹⁾.
- (21) Lisaks sellele peaksid liikmesriigid võimalike olemasolevate takistuste kõrvaldamiseks 24 kuu pikkuse ülemineku- perioodi jooksul alates käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäevast vaatama läbi kehtivad üldist laadi õigus- ja haldusnormid, millega nähakse ette andmete asukoha nõuded, ja edastama komisjonile koos põhjendusega iga sellise andmete asukoha nõude, mis on nende arvates käesoleva määrusega kooskõlas. See peaks võimaldama komisjonil uurida andmete asukoha allesjäänud nõuete kooskõla määrusega. Komisjonil peaks olema võimalik esitada asjakohasel juhul asjaomasele liikmesriigile märkusi. Sellised märkused võivad sisaldada soovitud andmete asukoha nõuet muuta või see kehtetuks tunnistada.
- (22) Käesoleva määrusega kehtestatud kohustust edastada komisjonile kehtivad andmete asukoha nõuded ja õigusaktide eelnõud tuleks kohaldada õigusnormidega kehtestatud andmete asukoha nõuete ja üldist laadi õigusaktide eelnõude suhtes, mitte konkreetsele füüsilisele või juriidilisele isikule adresseeritud otsuste suhtes.
- (23) Selleks et tagada liikmesriikides üldist laadi õigus- või haldusnormidega ette nähtud andmete asukoha nõuete läbipaistvus füüsilistele ja juriidilistele isikutele, nagu teenuseosutajad ja andmetöötlusteenuste kasutajad, peaksid liikmesriigid avaldama vastavaid nõudeid käsitleva teabe liikmesriigi ühtses veebipõhises teabepunktis ja seda teavet regulaarselt ajakohastama. Teise võimalusena peaksid liikmesriigid esitama ajakohase teabe selliste nõuete kohta muu liidu õigusakti alusel loodud kesksele teabepunktile. Selleks et füüsilisi ja juriidilisi isikuid andmete asukoha nõuetest üle liidu nõuetekohaselt teavitada, peaksid liikmesriigid teatama komisjonile sellised ühtsete teabepunktide aadressid. Komisjon peaks selle teabe avaldama oma veebisaidil koos regulaarselt ajakohastatava koondloeteluga kõikidest liikmesriikides kehtivatest andmete asukoha nõuetest, sealhulgas kokkuvõtliku teabe nende nõuete kohta.
- (24) Andmete asukoha nõuded tulenevad sageli usaldamatusest andmete piiriülese töötlemise vastu, mis on tingitud andmete eeldatavast kättesaadamatusest liikmesriikide pädevatele asutustele, näiteks inspekteerimiseks või auditeerimiseks õigusliku kontrolli või järelevalve eesmärgil. Kõnealust usaldamatust ei saa kõrvaldada üksnes selliste lepingutingimuste kehtetuks tunnistamisega, millega keelatakse pädevate asutuste seaduslik juurdepääs andmetele nende ametikohustuste täitmiseks. Seetõttu tuleks käesolevas määruses selgesti sätestada, et see ei mõjuta pädevate asutuste volitusi andmetele juurdepääsu taotlemisel või saamisel liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt ning juurdepääsu võimaldamisest ei saa keelduda põhjusel, et andmeid töödeldakse teises liikmesriigis. Pädevad asutused võivad andmetele juurdepääsu toetamiseks kehtestada toimimisnõudeid, näiteks nõue säilitada süsteemikirjeldusi asjaomases liikmesriigis.
- (25) Füüsilised ja juriidilised isikud, kellel on kohustus esitada pädevatele asutustele andmeid, võivad selle kohustuse täitmiseks anda ja tagada pädevatele asutustele toimiva ja õigeaegse elektroonilise juurdepääsu nimetatud andmetele, olenemata liikmesriigist, kelle territooriumil andmeid töödeldakse. Sellise juurdepääsu võib tagada konkreetsete tingimuste lisamisega juurdepääsu andma kohustatud füüsilise või juriidilise isiku ja teenuseosutaja vahel sõlmitud lepingutesse.
- (26) Kui füüsiline või juriidiline isik on kohustatud andmeid esitama, aga ei täida seda kohustust, peaks pädeval asutusel olema võimalus taotleda abi teiste liikmesriikide pädevatelt asutustelt. Sellistel juhtudel peaksid pädevad asutused kasutama liidu õiguses või rahvusvahelistes kokkulepetes ette nähtud spetsiifilisi koostöövahendeid, sõltuvalt asjaomase juhtumi valdkonnast; näiteks politseikoostöö valdkonnas tuleks lähtuda kriminaal- või

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT L 241, 17.9.2015, lk 1).

tsiviilõigusest, haldusajades aga nõukogu raamotsusest 2006/960/JHA, ⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2014/41/EL, ⁽²⁾ Euroopa Nõukogu küberkuritegevuse konventsioonist, ⁽³⁾ nõukogu määrusest (EÜ) nr 1206/2001, ⁽⁴⁾ nõukogu direktiivist 2006/112/EÜ ⁽⁵⁾ ja nõukogu määrusest (EL) nr 904/2010 ⁽⁶⁾. Kui sellised spetsiifilised koostöömehhanismid puuduvad, peaksid pädevad asutused tegema üksteisega koostööd, et tagada juurdepääs soovitud andmetele määratud ühtsete kontaktpunktide kaudu.

- (27) Kui abitaotlus hõlmab taotluse saanud asutuse juurdepääsu saamist füüsilise või juriidilise isiku ruumidesse, sealhulgas andmete töötlemise seadmetele, peab selline juurdepääs olema kooskõlas liidu õigusega või liikmesriigi menetlusõigusega, sealhulgas nõudega saada kohtu eelnev luba.
- (28) Käesolev määrus ei tohiks võimaldada kasutajatel püüda kõrvale hoida liikmesriigi õiguse kohaldamisest. Seepärast tuleks sätestada, et liikmesriigid kehtestavad tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused nendele kasutajatele, kes takistavad pädevate asutuste juurdepääsu oma andmetele, mis on vajalikud pädevate asutuste ametikohustuste täitmiseks liidu ja liikmesriigi õiguse alusel. Kiireloomulistel juhtudel, kui kasutaja kuritarvitab oma õigust, peaks liikmesriikidel olema võimalik kehtestada rangelt proportsionaalseid ajutisi meetmeid. Ajutised meetmed, mis nõuavad andmete asukoha muutmist pikemaks ajaks kui 180 päeva pärast seda, kui andmete asukohta muudetakse, kalduvad andmete vaba liikumise põhimõttest märkimisväärse aja jooksul kõrvale ning neist tuleks seepärast teavitada komisjoni, et uurida nende vastavust liidu õigusele.
- (29) Andmete takistamatu portimise võimalus on peamine tegur, mis tagab kasutajatele valikuvõimaluse ja reaalse konkurentsi andmetöötlusteenuste turul. Andmete piiriülese portimise tegelikud või kujuteldavad raskused vähendavad ka kutseliste kasutajate usaldust piiriüleste pakkumiste vastuvõtmise ja seega siseturu vastu. Kui üksiktarbijatele on kehtiv liidu õigus kasulik, siis äris ja kutsealas tegevuses ei ole kasutajatel teenuseosutajate vahetamine lihtne. Kogu liidus kehtivad ühtsed tehnilised nõuded, nii tehnilist ühtlustamist, vastastikust tunnustamist kui ka vabatahtlikku ühtlustamist puudutavad nõuded aitavad kaasa ka andmetöötlusteenuste konkrentsivõimelise siseturu väljakujundamisele.
- (30) Konkrentsitingimuste igakülgeks ärakasutamiseks peaks kutselistel kasutajatel olema võimalus teha teadlikke valikuid ja kergesti võrrelda mitmesuguste siseturul pakutavate andmetöötlusteenuste eri komponente, sealhulgas lepingutingimusi, mis käsitlevad andmete portimist lepingu lõpetamise korral. Arvestamaks turu innovaatiliste võimalustega ning teenuseosutajate ja andmete kutseliste kasutajate kogemuste ja oskusteabega, peaksid turuosalisel määrama andmete portimise üksikasjad ja käitamise nõuded kindlaks iseregulatsiooni teel, mida komisjon peaks soodustama, hõlbustama ja seirama liidu tegevusjuhenditega, mis võivad sisaldada lepingute näidistingimusi.
- (31) Selleks et sellised tegevusjuhendid oleksid tõhusad ja muudaksid teenuseosutajate vahetamise ja andmete portimise lihtsamaks, peaksid need olema põhjalikud ja käsitlema vähemalt põhiaspekte, mis on andmete portimisel olulised, nagu andmete varundamise protsessid ja asukoht; olemasolevad andmevormingud ja -kandjad; nõutav IT-konfiguratsioon ja võrgu minimaalne ribalaius; portimisprotsessi käivitamiseks nõutav aeg ja aeg, mille jooksul andmed on portimiseks kättesaadavad; ning tagatised, mis võimaldavad teenuseosutaja pankroti korral andmetele juurde pääseda. Tegevusjuhendites tuleks ka selgitada, et sõltumine ühest teenuseosutajast ei ole vastuvõetav äritava, ning nendes tuleks ette näha usaldust suurendava tehnoloogia kasutamine ja neid tuleks pidevalt ajakohastada, et pidada sammu tehnoloogia arenguga. Komisjon peaks tagama, et kogu protsessi käigus konsulteeritakse kõikide asjaomaste sidusrühmade, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ning idufirmade ühendustega, kasutajate ja pilvteenuse osutajatega. Komisjon peaks hindama selliste tegevusjuhendite väljatöötamist ja rakendamise tõhusust.

⁽¹⁾ Nõukogu 18. detsembri 2006. aasta raamotsus 2006/960/JHA Euroopa Liidu liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelise teabe ja järelevalve vahetamise lihtsustamise kohta (ELT L 386, 29.12.2006, lk 89).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/41/EL, mis käsitleb Euroopa uurimismäärust kriminaalasjades (ELT L 130, 1.5.2014, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Nõukogu küberkuritegevuse konventsioon, CETS nr 185.

⁽⁴⁾ Nõukogu 28. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT L 174, 27.6.2001, lk 1).

⁽⁵⁾ Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1).

⁽⁶⁾ Nõukogu 7. oktoobri 2010. aasta määrus (EL) nr 904/2010 halduskoostöö ning maksupettuste vastase võitluse kohta käibemaksu valdkonnas (ELT L 268, 12.10.2010, lk 1).

- (32) Kui ühe liikmesriigi pädev asutus taotleb teise liikmesriigi abi, et saada andmetele käesoleva määruse alusel juurdepääsu, peaks ta määratud ühtse kontaktpunkti kaudu esitama selle liikmesriigi määratud ühtsele kontaktpunktile nõuetekohaselt põhjendatud taotluse, mis peaks sisaldama kirjalikku selgitust andmetele juurdepääsu saamise põhjuste ja õigusliku aluse kohta. Abitaotluse saanud liikmesriigi määratud ühtne kontaktpunkt peaks lihtsustama taotluse edastamist taotluse saanud liikmesriigi asjaomasele pädevale asutusele. Tulemusliku koostöö tagamiseks peaks taotluse saanud asutus osutama põhjendamatu viivitusega kõnealusele taotlusele vastavat abi või teavitama raskustest abitaotluse rahuldamisel või põhjendama taotluse tagasilükkamist.
- (33) Usalduse suurendamine andmete turvalise piiriülese töötlemise vastu peaks vähendama turuosaliste ja avaliku sektori kalduvust kasutada andmete asukohta andmete turvalisuse tagatisena. Samuti peaks see parandama ettevõtjate õiguskindlust seoses kohaldatavate turvanõuete järgimisega andmetöötlusteenuste tellimisel teenuseosutajatelt, sealhulgas teiste liikmesriikide teenuseosutajatelt.
- (34) Kõik andmete töötlemisega seotud turvanõuded, mida kohaldatakse põhjendatud ja proportsionaalsel viisil liidu või liikmesriigi õiguse alusel, mis on kooskõlas andmesubjektiks oleva füüsilise isiku elukoha või juriidilise isiku tegevuskoha liikmesriigis kehtiva liidu õigusega, peaksid olema jätkuvalt kohaldatavad kõnealuste andmete töötlemise suhtes teises liikmesriigis. Nimetatud füüsilised või juriidilised isikud peaksid olema suutelised täitma selliseid nõudeid ise või teenuseosutajatega sõlmitud lepingute tingimuste kaudu.
- (35) Liikmesriigi tasandil kehtestatud turvanõuded peaksid olema vajalikud ja proportsionaalsed andmete töötlemise turvariskidega selle liikmesriigi õiguse kohaldamisalas, kus kõnealused nõuded on kehtestatud.
- (36) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2016/1148 ⁽¹⁾ on sätestatud õiguslikud meetmed küberturvalisuse üldise taseme tõstmiseks liidus. Andmetöötlusteenused on ühed nimetatud direktiiviga hõlmatud digitaalsetest teenustest. Kõnealuse direktiivi kohaselt on liikmesriigid kohustatud tagama, et digitaalse teenuse osutajad teevad kindlaks enda kasutatavatele võrgu- ja infosüsteemidele avalduvad riskid ning võtavad nende maandamiseks asjakohased ja proportsionaalsed tehnilised ja korralduslikud meetmed. Selliste meetmetega peaks olema võimalik tagada asjaomasele riskile vastav turvatase ning neis tuleks võtta arvesse süsteemide ja rajatiste turvalisust; intsidentide käsitlemist; talitluspidevuse haldamist; seiret, auditeerimist ja katsetamist; ning vastavust rahvusvahelistele standarditele. Neid elemente täpsustab komisjon kõnealuse direktiivi alusel rakendusaktidega.
- (37) Komisjon peaks esitama käesoleva määruse rakendamise kohta aruande eelkõige selleks, et teha kindlaks, kas seda on vaja muuta seoses tehnoloogia arengu ja turutingimuste muutumisega. Kõnealuses aruandes tuleks eelkõige hinnata käesolevat määrust, eriti selle kohaldamist selliste andmekogude suhtes, mis sisaldavad nii isikuandmeid kui ka isikustamata andmeid, ning samuti tuleks hinnata avaliku julgeoleku erandi rakendamist. Komisjon peaks enne käesoleva määruse kohaldamise algust avaldama ka informatiivsed suunised selle kohta, kuidas käidelda andmekogusid, mis sisaldavad nii isikuandmeid kui ka isikustamata andmeid, et ettevõtjad, sealhulgas VKEd, mõistaksid paremini käesoleva määruse ja määruse (EL) 2016/679 koostoimet ning et tagada mõlema määruse täitmine.
- (38) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid ning seda määrust tuleks tõlgendada ja kohaldada kooskõlas nende õiguste ja põhimõtetega, sealhulgas õigus isikuandmete kaitsele, sõna- ja teabevabadus ning ettevõtlusvabadus.
- (39) Kuna käesoleva määruse eesmärki, milleks on muude andmete kui isikuandmete vaba liikumine liidus, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/1148 meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus (ELT L 194, 19.7.2016, lk 1).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määruse eesmärk on tagada muude andmete kui isikuandmete vaba liikumine liidus ja selleks kehtestatakse õigusnormid, mis käsitlevad andmete asukoha nõudeid, andmete kättesaadavust pädevatele asutustele ja andmete portimist kutselistele kasutajatele.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse liidus muude elektrooniliste andmete kui isikuandmete töötlemise suhtes, mida:
  - a) osutatakse teenusena kasutajatele, kelle elu- või tegevuskoht on liidus, sõltumata sellest, kas teenuseosutaja asukoht on liidus või mitte, või
  - b) teeb oma tarbeks füüsiline või juriidiline isik, kelle elu- või tegevuskoht on liidus.
2. Nii isikuandmeid kui ka isikustamata andmeid sisaldavate andmekogude puhul kohaldatakse käesolevat määrust andmekogu isikustamata andmete osa suhtes. Kui andmekogus on isikuandmed ja isikustamata andmed lahutatult seotud, ei piira käesolev määrus määruse (EL) 2016/679 kohaldamist.
3. Käesolevat määrust ei kohaldata tegevuse suhtes, mis jääb väljapoole liidu õiguse kohaldamisala.

Käesolev määrus ei piira õigus- ja haldusnorme, mis käsitlevad liikmesriikide sisemist korraldust ja millega nähakse ametiasutustele ja direktiivi 2014/24/EL artikli 2 lõike 1 punktis 4 määratletud avalik-õiguslikele isikutele ette andmete töötlemise volitusi ja kohustusi ilma eraõiguslike isikute lepingulise tasustamiseta ning liikmesriikide õigus- ja haldusnorme, millega nähakse ette nende volituste ja kohustuste rakendamine.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „andmed“ – muud andmed kui isikuandmed, mis on määratletud määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 1;
- 2) „töötlemine“ – elektroonilisel kujul andmete või andmekoguga tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum, nagu kogumine, dokumenteerimine, korrastamine, struktureerimine, säilitamine, kohandamine või muutmine, päringute tegemine, lugemine, kasutamine, edastamine, levitamise või muul moel kättesaadavaks tegemise teel avalikustamine, ühitamine või ühendamine, piiramine, kustutamine või hävitamine;
- 3) „õigusakti eelnõu“ – tekst, mis on koostatud eesmärgiga jõustada see üldise õigus- või haldusnormina ning mis on ettevalmistusetapis, kus saab veel teha sisulisi muudatusi;
- 4) „teenuseosutaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes osutab andmetöötlusteenuseid;
- 5) „andmete asukoha nõue“ – kohustus, keeld, tingimus, piirang või muu liikmesriigi õigus- või haldusnormides sätestatud või liikmesriigi ja avalik-õiguslike isikute (sealhulgas riigihangete valdkonnas) üldisest ja järjepidevast haldustavast tulenev nõue, mis ei piira direktiivi 2014/24/EL kohaldamist ja millega nähakse ette andmete töötlemine teatava liikmesriigi territooriumil või millega takistatakse andmetöötlust teises liikmesriigis;
- 6) „pädev asutus“ – liikmesriigi asutus või muu liikmesriigi õiguse alusel avalike ülesannete täitmise või riigivõimu teostamise õigust omav üksus, kellel on volitus saada juurdepääs füüsilise või juriidilise isiku poolt töödeldavatele andmetele oma ametikohustuste täitmiseks vastavalt liidu või liikmesriigi õigusele;
- 7) „kasutaja“ – füüsiline või juriidiline isik, sealhulgas ametiasutus või avalik-õiguslik isik, kes kasutab või taotleb andmetöötlusteenust;
- 8) „kutseline kasutaja“ – füüsiline või juriidiline isik, sealhulgas ametiasutus või avalik-õiguslik isik, kes kasutab või taotleb andmetöötlusteenust oma kaubanduse, äri, kutseala, elukutse või ülesandega seotud eesmärkidel.

*Artikkel 4***Andmete vaba liikumine liidus**

1. Andmete asukoha nõuded on keelatud, välja arvatud juhul, kui need on põhjendatud avaliku julgeoleku kaalutlustel ja kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

Käesoleva lõike esimene lõik ei piira lõike 3 kohaldamist ega kehtiva liidu õiguse alusel sätestatud andmete asukoha nõudeid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile viivitamata iga õigusakti eelnõu, milles sätestatakse uus andmete asukoha nõue või muudetakse kehtivat andmete asukoha nõuet kooskõlas direktiivi (EL) 2015/1535 artiklites 5, 6 ja 7 sätestatud menetlustega.

3. Liikmesriigid tagavad, et hiljemalt 30. maiks 2021 tunnistatakse kehtetuks iga üldist laadi õigus- või haldusnormis sätestatud kehtiv andmete asukoha nõue, mis on vastuolus käesoleva artikli lõikega 1.

Kui liikmesriik leiab, et kehtiv meede, millega kehtestatakse andmete asukoha nõue, on käesoleva artikli lõikega 1 kooskõlas ja võib seetõttu kehtima jääda, edastab ta hiljemalt 30. maiks 2021 selle meetme komisjonile, esitades kehtima jäämise kohta põhjenduse. Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artikli 258 kohaldamist, uurib komisjon kuue kuu jooksul alates meetme saamise kuupäevast kõnealuse meetme vastavust käesoleva artikli lõikele 1 ning esitab asjakohasel juhul asjaomasele liikmesriigile märkused, sealhulgas vajaduse korral soovitusel muuta või see kehtestuks tunnistada.

4. Liikmesriigid teevad nende territooriumil kohaldatavate, üldist laadi õigus- või haldusnormis ette nähtud andmete asukoha nõuete üksikasjad avalikult kättesaadavaks liikmesriigi ühtse veebipõhise teabepunkti kaudu ja ajakohastavad seda teavet, või esitavad ajakohased andmete asukoha nõuete üksikasjad liidu muu õigusakti alusel loodud kesksele teabepunktile.

5. Liikmesriigid teatavad komisjonile lõikes 4 osutatud ühtse teabepunkti aadressi. Komisjon avaldab sellise teabepunkti lingi või selliste teabepunktide lingid oma veebisaidil koos regulaarselt ajakohastatava koondloeteluga kõikidest lõikes 4 osutatud andmete asukoha nõuetest, sealhulgas kokkuvõtliku teabe nende nõuete kohta.

*Artikkel 5***Andmete kättesaadavus pädevatele asutustele**

1. Käesolev määrus ei mõjuta pädevate asutuste volitusi andmetele juurdepääsu taotlemisel või saamisel liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt oma ametikohustuste täitmiseks. Pädevate asutuste juurdepääsu andmetele ei saa keelata põhjusel, et andmeid töödeldakse teises liikmesriigis.

2. Kui kasutaja andmetele juurdepääsu taotlemise järel ei saa pädev asutus juurdepääsu ning kui liidu õiguse või rahvusvaheliste kokkulepete alusel puudub eri liikmesriikide pädevate asutuste vahel andmete vahetamiseks konkreetne koostöömehhanism, võib kõnealune pädev asutus taotleda artiklis 7 sätestatud menetluse kohaselt abi teise liikmesriigi pädevalt asutuselt.

3. Kui abitaotlus hõlmab taotluse saanud asutuse juurdepääsu saamist füüsilise või juriidilise isiku ruumidesse, sealhulgas andmete töötlemise seadmetele ja vahenditele, peab selline juurdepääs olema kooskõlas liidu õigusega või liikmesriigi menetlusõigusega.

4. Kui andmete esitamise kohustust ei täideta, võivad liikmesriigid kooskõlas liidu ja liikmesriigi õigusega kehtestada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi.

Kui kasutaja kuritarvitab oma õigust, võib liikmesriik, kui see on põhjendatud andmetele juurdepääsu kiireloomulisusega ning võttes arvesse asjaomaste isikute huve, kehtestada selle kasutaja suhtes rangelt proportsionaalseid ajutisi meetmeid. Kui ajutise meetmega nähakse ette andmete asukoha muutmise pikemaks ajaks kui 180 päeva pärast seda, kui andmete asukohta muudetakse, edastatakse see nimetatud 180 päeva pikkuse ajavahemiku jooksul komisjonile. Komisjon uurib meedet ja selle vastavust liidu õigusele võimalikult kiiresti ning võtab asjakohasel juhul vajalikud meetmed. Komisjon vahetab liikmesriikide ühtsete kontaktpunktidega, millele on osutatud artiklis 7, teavet sellega seoses saadud kogemuste kohta.

Artikkel 6

Andmete portimine

1. Selleks et anda panus konkurentsivõimelisse andmepõhisesse majandusse, soodustab ja hõlbustab komisjon selliste iseregulatsiooni tegevusjuhendite („tegevusjuhendid“) väljatöötamist liidu tasandil, mis põhinevad läbipaistvuse ja koostalitlusvõime põhimõtetel ja milles võetakse nõuetekohaselt arvesse avatud standardeid ning mis hõlmavad muu hulgas järgmisi aspekte:
  - a) parimad tavad, mis lihtsustavad teenuseosutajate vahetamist ja andmete portimist struktureeritud, üldkasutatavas ja masinloetavas vormingus, sealhulgas avatud standardile vastavas vormingus, kui see on vajalik või kui andmeid vastuvõtteenuseosutaja seda taotleb;
  - b) teabe esitamise miinimumnõuded, mis tagavad, et kutselistele kasutajatele esitatakse enne andmete töötlemise lepingu sõlmimist piisavalt üksikasjalikku, selget ja läbipaistvat teavet seoses menetluse, tehniliste nõuete, ajakava ja kuludega, mida kohaldatakse juhul, kui kutseline kasutaja soovib teenuseosutajat vahetada või andmeid tagasi oma IT-süsteemidesse portida;
  - c) lähenemisviisid seoses sertifitseerimissüsteemidega, mis lihtsustavad kutselistel kasutajatel andmetööstustooteid ja -teenuseid võrrelda, võttes arvesse liikmesriikide või rahvusvahelisi norme, mis asjaomaste toodete ja teenuste võrdlemist hõlbustavad. Sellised lähenemisviisid võivad hõlmata muu hulgas kvaliteedijuhtimist, infoturbe haldamist, talitluspidevuse haldamist ja keskkonnajuhtimist;
  - d) teabevahetuse tegevuskavad, milles võetakse vastu mitut valdkonda hõlmav lähenemisviis, et suurendada asjaomaste sidusrühmade teadlikkust tegevusjuhenditest.
2. Komisjon tagab, et tegevusjuhendid töötatakse välja tihedas koostöös kõigi asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas VKEde ja idufirmade ühendustega, kasutajatega ja pilveteenuse osutajatega.
3. Komisjon kutsub teenuseosutajaid üles viima tegevusjuhendite väljatöötamine lõpule hiljemalt 29. novembril 2019 ja võtma tegevusjuhendid kasutusele hiljemalt 29. mail 2020.

Artikkel 7

Ametiasutustevahelise koostöö menetlus

1. Iga liikmesriik määrab ühtse kontaktpunkti, kes peab ühendust teiste liikmesriikide ühtsete kontaktpunktide ja komisjoniga käesoleva määruse kohaldamisel. Liikmesriigid annavad komisjonile teada määratud ühtsetest kontaktpunktidest ja nende hilisemast muutmisest.
2. Kui ühe liikmesriigi pädev asutus taotleb artikli 5 lõike 2 kohaselt teise liikmesriigi abi, et saada juurdepääs andmetele, esitab ta viimati nimetatud liikmesriigi ühtsele kontaktpunktile nõuetekohaselt põhjendatud taotluse. Taotlus sisaldab kirjalikku selgitust andmetele juurdepääsu saamise põhjuste ja õigusliku aluse kohta.
3. Ühtne kontaktpunkt teeb kindlaks asjaomase pädeva asutuse oma liikmesriigis ja edastab saadud taotluse lõike 2 kohaselt sellele pädevale asutusele.
4. Taotluse saanud asjaomane pädev asutus kohustub ilma põhjendamatu viivitusega ja tähtaja jooksul, mis vastab taotluse kiireloomulisusele, andma vastuse ja edastama taotletud andmed või teavitama taotluse esitanud pädevat asutust, et ta ei pea käesoleva määruse kohaselt abi taotlemise tingimusi täidetuks.
5. Artikli 5 lõike 2 alusel taotletud ja antud abi raames vahetatud teavet kasutatakse üksnes selleks, milleks seda taotleti.
6. Ühtsed kontaktpunktid annavad kasutajatele üldist teavet käesoleva määruse, sealhulgas tegevusjuhendite, kohta.

Artikkel 8

Hindamine ja suunised

1. Hiljemalt 29. novembril 2022 esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande, milles hinnatakse käesoleva määruse rakendamist, eelkõige pidades silmas järgmist:
  - a) käesoleva määruse kohaldamine, eelkõige selliste andmekogude suhtes, mis sisaldavad nii isikuandmeid kui ka isikustamata andmeid, arvestades turutingimuste muutumist ja tehnoloogia arengut, mis võivad avardada andmete taasisikustamise võimalusi;

- b) artikli 4 lõike 1 ja eelkõige avaliku julgeoleku erandi rakendamine liikmesriikides ning
- c) tegevusjuhendite väljatöötamine ja tõhus rakendamine ning teabe tulemuslik esitamine teenuseosutajate poolt.
2. Liikmesriigid esitavad komisjonile kogu asjakohase teabe, mida on vaja lõikes 1 osutatud aruande koostamiseks.
3. Hiljemalt 29. mail 2019 avaldab komisjon informatiivsed suunised, milles käsitletakse käesoleva määruse ja määruse (EL) 2016/679 koostoimet, eelkõige selliste andmekogude puhul, mis sisaldavad nii isikuandmeid kui ka isikustamata andmeid.

Artikkel 9

Lõppsätted

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolevat määrust hakatakse kohaldama kuue kuu möödumisel selle avaldamisest.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 14. november 2018

Euroopa Parlamendi nimel
president
A. TAJANI

Nõukogu nimel
eesistuja
K. EDTSTADLER
